

LASTEN MIELIPITEIDEN KUULEMINEN: VIERAILU KOULUSSA

Aihe: kouluterveyshuolto

Aika: 10.11.2016

Paikka: Jyväskylä

Harjoittelijat: Emmi Ronkainen ja Saara Isosomppi

Lapsiasiavaltuutetun toimiston korkeakouluharjoittelijoiden yhtenä tehtävänä oli harjoittelun aikana suunnitella ja toteuttaa yhteinen projekti lasten osallisuuteen liittyen. Valitsimme projektin aiheeksi kouluterveydenhuollon ja muodoksi koululuokassa vierailun. Tarkoituksenamme oli kysyä lapsilta, mitä mieltä he ovat oman koulunsa kouluterveydenhuollon palveluista ja toimivuudesta. Keräsimme aluksi taustatietoa aiheesta ja otimme sen jälkeen yhteyttä jyväskyläläiseen kouluun, josta vierailutunti kasiluokkaan järjestyi.

Vierailun aluksi kerroimme luokalle lapsiasiavaltuutetun toiminnasta ja YK:n lasten oikeuksien sopimuksesta. Oppilaat tiesivät lapsiasiavaltuutetun olevan mies, vaikka eivät muistaneetkaan hänen nimeään. Tärkeän toiminnan muodon kerroimme olevan lasten ja nuorten kuulemisen erilaisissa heitä koskevissa asioissa. Kerroimme, että haluaisimme kuulla luokan mielipiteitä siitä, miten koulun terveydenhoito, hammashoito, kuraattori- ja psykologipalvelut on järjestetty ja miten ne oppilaiden mielestä toimivat. Kerroimme myös lyhyesti sote-uudistuksesta ja sitä myötä mahdollisesta kouluterveydenhoidon muutoksesta. Lasten kokemusten ja näkemysten kuuleminen on tärkeää erityisesti sen vuoksi, ettei muutoksissa tuhota toimivaa, mutta osataan kiinnittää huomiota kohennusta vaativiin seikkoihin.

Luokan oppilaat jaettiin ryhmiin, joille annettiin tehtäväksi pohtia oman koulun terveydenhuollon kehityskohteita ja toimivuutta. Oppilailta tuli esiin monia todella hyviä näkökohtia ja pohdintoja aiheesta. Erityisen tärkeä henkilö koulun terveydenhuollossa oli selvästi terveydenhoitaja. Häntä pidettiin monen mielestä ensisijaisena henkilönä, jonka puoleen kaikissa terveyteen liittyvissä kysymyksissä ja ongelmissa käännyttiin. Siksi erityisesti toivottiin, että terveydenhoitaja olisi koululla jokaisena päivänä ja että vastaanottoajat olisivat pidempiä. Moni oppilas kertoi joutuneensa odottelemaan pääsyä terkkarille akuutissa vaivassa, sillä kävijöitä on välillä ruuhkaksi asti. Siksi kouluun toivottiin kahta terveydenhoitajaa. Terveydenhoitajalla käyntiä voisi helpottaa myös asettamalla näkyville terkkarin aikataulun, jolloin vapaat ajat näkisi helpommin. Terveydenhoitajan paikallaolon aikataulut olivat myös muuttuneet, eikä moni tiennyt muutoksesta lainkaan. Terveydenhoitaja koettiin helposti lähestyttäväksi ja näytti kaikkien luokan

vastausten perusteella olevan oppilaille kaikkein tärkein ja tutuin henkilö kouluterveydenhoidossa. Positiivista oli sekin, että terkkarin kautta saa tarvittaessa lähetteen lääkärille.

Oppilaat kertoivat myös koulun hammashoidosta, jonka aikojen koettiin olevan usein myöhässä ja jossa käymiseen kuluu välimatkojen vuoksi runsaasti aikaa. Siksi koulupäivistä voi jäädä useampi tunti välistä. Osa oppilaista totesi, että hammashoito olisi hyvä olla kävelymatkan päässä koulusta. Koulupsykologin ja –kuraattorin osalta moni oppilas ei muistanut nähneensä heitä lainkaan ja jotkut eivät tieneet, mikä koulukuraattori oikeastaan edes on. Osa oppilaista epäili sen johtuvan siitä, ettei ole ollut tarvetta käydä kummankaan juttusilla. Oppilaat kertoivat että aikoja kuraattorille ja psykologille on erittäin vaikea saada (voivat olla monen kuukauden päähän), sillä he eivät ole paikalla koulussa joka päivä ja vastaanotolle on ruuhkaa. Kuraattoria ja psykologia toivottiin enemmän esille koulussa, sillä moni oppilas ei tiennyt miten kuraattorin tai psykologin vastaanotolle on mahdollista päästä. Osa oppilaista kertoi hakevansa apua ensisijaisesti luokanvalvojalta ennen kouluterveydenhuollon palveluja.

Tapaamisen lopuksi luokalle jaettiin lapsen oikeuksista kertova esite ja oppilaat saavat vierailusta koosteen luokassa nähtäväksi. Oppilaiden kertomia havaintoja voidaan hyödyntää lapsiasiavaltuutetun toimistolla pohdittaessa kouluterveydenhuollon nykyistä tilaa että tulevia siihen liittyviä muutoksia.

Mielestämme vierailu koulussa onnistui erittäin hyvin. Oppilailta tuli esiin mielenkiintoisia näkökulmia kouluterveydenhuoltoon ja sen toimivuuteen omassa koulussa. Koimme, että kysymällä lapsilta itseltään heitä koskevissa asioissa lapset olivat motivoituneita vastaamaan ja kertomaan omista näkemyksistään ja kokemuksistaan. Projektimme toteutui kokonaisuutenakin arvioituna toivotulla tavalla. Kouluvierailu oli meille harjoittelijoille antoisa kokemus ja lasten kuuleminen antoi lisävaloa erityisesti asioihin, joita aikuiset usein vain keskenään pyrkivät ratkaisemaan.